

1 UVOD

Suština biznisa je znati nešto što drugi ne znaju.

Aristotel Onassis

1.1 Problem, predmet i cilj istraživanja

Svaki put kada se neki od resursa uloži u proces ostvarenja: na primjer u obliku tekuće ili stalne imovine, finansijska imovina te čovjekov fizički ili umni rad, a zbog stvaranja učinka u obliku proizvoda ili usluge prouzrokuje se trošak. U procesu stvaranja učinka pojava troška je nužnost. U situacijama kada se troškovi ozbiljno počnu primicati ostvarenim prihodima, menadžment pribjegava korištenju raznih metoda kako bi snizili troškove.

Jedna od čestih je rezanje troškova na svim nivoima bez kriterija (štednja), što može prouzrokovati veliku štetu organizaciji. Najčešće se u organizaciji nailazi na slučajeve kombinovane primjene više različitih modela upravljanja troškovima.

Cilj je dostići takav nivo organizacije za koji je karakteristično upravljanje troškovima (Cost Management) kao poseban način upravljanja organizacijom i vođenja poslovanja koji najveću važnost u postizanju opštih i posebnih menadžerskih ciljeva organizacije poklanja optimizaciji troškova.

Zbog upravljanja poslovnim procesima sa stanovišta konkurentnosti važno je sagledavanje opravdanosti troškova nastalih tokom ostvarivanja opštih i posebnih menadžerskih ciljeva organizacije.

Postojanje savremenih informacionih sistema omogućava i praćenje troškova procesa, a informacije o njihovom nastanku i trendovima omogućavaju menadžmentu pravilno donošenje odluka na osnovu činjenica. U tom nastojanju nužno je osloboditi se zablude kako je moguća potpuna eliminacija troškova. Eliminacija troškova nije moguća jer dovodi do apsurdnih situacija u kojima dolazi u pitanje smisao poslovanja.

Optimizacija troškova omogućava da se troškovi minimiziraju uz željeni rezultat. Pritom željeni rezultat nije samo količinski izraz ili mjera poslovnih aktivnosti nego je to i subjektivni osjećaj zadovoljstva krajnjeg korisnika.

Dakle, odvijanje poslovnih procesa nije moguće bez utroška resursa i troškova. Međutim, menadžment organizacije zainteresovan je za informacije o tome koliki troškovi trebaju biti, koji troškovi nisu nužni, koji su troškovi odvijanja procesa optimalni. U traženju odgovora menadžment poseže za posebnim načinima upravljanja i vođenja poslovanja, a to je upravljanje troškovima.

U okviru sistema upravljanja troškovima, dakle i troškovima poslovnih procesa kao jednim od značajnih aspekata obuhvaćanja troškova, menadžment će u postupku priprema informacija namijenjenih odlučivanju i kontroli posegnuti za brojnim metodama raspoređivanja troškova i upravljanja troškovima.

Procjena uspješnosti poslovanja, koristeći se pojedinačnim podacima iz finansijskih izvještaja, nije efikasna zbog nedostatka svih relevantnih, ne samo kvantitativnih nego i kvalitativnih informacija. Ako bismo htjeli, na primjer, da uporedimo dva hotela različite veličine podaci u apsolutnim iznosima ne bi nam bili od prevelike koristi, ali kada upoređujemo različite pokazatelje možemo lakše upoređivati posmatrana preduzeća.

Uz pomoć finansijskih informacija na unificirani način omogućava se njihovo lakše prikupljanje i analiza na lokalnom, regionalnom i međunarodnom nivou.

Sve češće se u praćenju finansijskih rezultata u ugostiteljstvu koristi USALI sistem izvještavanja, da bi se postigla međunarodna standardizacija pokazatelja poslovnog uspjeha hotelske industrije. Uvođenjem USALI sistema izvještavanja u hotelsko poslovanje kako u Republici Srpskoj tako i u Bosni i Hercegovini omogućava se prikupljanje i analiza podataka o rezultatima hotelskog poslovanja i njihovih pokazatelja, te se na taj način kreira baza podataka koja je uporediva sa stranim konkurentskim zemljama. Zbog svoje jednostavnosti i međunarodnog uticaja USALI sistem izvještavanja pomaže pojedinoj zemlji i hotelu unutar pojedine zemlje da uoči svoje prednosti i slabosti te da na temelju istih, donesu prave poslovne odluke u cilju minimiziranja slabosti i maksimiziranja prednosti.

Iz navedenog proizilazi **problem istraživanja**: može li USALI sistem izvještavanja da pomogne jasnijem i objektivnijem i preciznijem utvrđivanju poslovne uspješnosti u poređenju s prethodnim načinima izvještavanja?

Jedan od glavnih problema je kako najpreciznije utvrditi troškove proizvoda koji bi bili pouzdana osnova za donošenje upravljačkih odluka.

Predmet istraživanja proizilazi iz definisanog problema istraživanja, a odnosi se na utvrđivanje poslovne uspješnosti uvođenjem USALI standarda kao i izvještavanja putem MSFI 8: Poslovni segmenti, u hotelska preduzeća. Riječ je o jedinstvenom sistemu praćenja i

iskazivanja rezultata poslovanja koje omogućava upoređivnje nekog hotelskog poslovnog sistema sa sličnim u svijetu, te prosjekom pojedinih segmenata međunarodnog hotelijerstva.

Uvođenjem ovih standarda omogućavaju se preduslovi za veću transparentnost finansijskih izvještavanja, a time i za viši nivo koristi informacija za različite korisnike.

Moglo bi se reći da se procesom globalizacije granice između država brišu, a da se kapital širi u različitim smjerovima, a najčešće iz bogatih zemalja prema tranzicijskim zemljama.

Hotelska preduzeća sve češće se suočavaju sa porastom ulaganja iz inostranstva, pa se tako nameće i potreba da vrednuju imovinu, kapital i obaveze na istoj kvalitativnoj osnovici. Na taj način se osigurava veći nivo finansijske stabilnosti u uslovima sve veće liberalizacije globalnog turističkog i finansijskog tržišta.

U najužoj vezi s problemom i predmetom određeni su i **ciljevi istraživanja** koji se svode na davanje odgovora da li USALI sistem izvještavanja kao i MSFI 8 pružaju transparentne i objektivne informacije, koje su lako uporedive, te povećavaju li efikasnost finansijskih izvještavanja u pružanju informacijske podrške za procjenu uspješnosti poslovanja.

U skladu sa uočenim problemom i predmetom istraživanja definiše se svrha rada:

- ✓ Definirati računovodstvo troškova i poslovno odlučivanje
- ✓ Definirati pojam USALI sistema izvještavanja
- ✓ Definirati pokazatelje USALI sistema izvještavanja
- ✓ Definirati MSFI 8 – Poslovni segmenti
- ✓ Definirati računovodstvo troškova u ugostiteljskim preduzećima
- ✓ Analizirati i procijeniti suočavanje prihoda i troškova poslovanja
- ✓ Aanalizirati i ocijeniti prikupljena teorijska i empirijska saznanja
- ✓ Prikazati dobivene rezultate istraživanja

Cilj rada je da se dobiju objektivni podaci na osnovu kojih će se moći uporediti informacije iz temeljnih finansijskih izvještaja Društva da bi se menadžmentu hotelskog subjekta pružile informacije za poslovno odlučivanje, dajući im potrebne pokazatelje u odnosu na prosjek hotela iste veličine, odnosno na uspješne hotele u njegovom užem i širem okruženju.